

De dochter van Wubbo Ockels, Gean (37), heeft een boek over haar vader geschreven. Zijn ruimtevlucht maakte hem tot een bekende Nederlander. Wubbo voelt zich sindsdien verantwoordelijk voor de toekomst van de aarde, zegt Gean, die haar vader bijna nooit in een huiselijke rol meemaakte en toch een speciale band met hem heeft. Ze gingen samen terug naar de belangrijkste plekken in zijn leven aan de hand van vijf bijna-dood belevingen.

Door Frits Poelman

◀ Gean en Wubbo Ockels in een cabriolet in Cocoa Beach, VS.

'Optimisme is een verantwoordelijkheid'

'D'aar stond ik, 25 jaar geleden, samen met mijn moeder, mijn tante en broertje. Fenomenaal, zo'n lancering, want je voelt het in je spieren, je voeten, je rug-gengraat, je hele lijf. Ik was twaalf en kreeg tranen in de ogen van de schoonheid en de impact, zoals de meeste mensen. Maar terwijl ik lachend en huilend met mijn ogen gefixeerd voor me keek naar de stijgende spaceshuttle, hoorde ik ook een hoog onnatuurlijk stemmetje uit mijn moeders keel komen: 'O god o god o god...'

Vlak voor de vijftiendagste verjaardag van de ruimtevlucht (30 oktober- 6 november) beschrijft Gean Ockels in *De zeven levens van Wubbo Ockels* hoe ze door de kreten van haar moeder al een beetje voelde dat een lancering heel angstaanjagend kan zijn. Begrijpen deed de dochter van Wubbo Ockels dat toen nog niet. "Ik vond het toen alleen maar spectaculair."

"Wubbo vertelde op een avond dat hij in zijn zesde leven zit omdat hij vijf keer bijna dood is geweest. Dat vond ik meteen heel interessant voor een boek. Ik heb veel geschreven maar nog niet uitgegeven en was op zoek naar een goed concept. Het moest geen gewone biografie worden, dat is meer iets voor een journalist, maar ik was wel op zoek naar mooie verhalen. Hij wilde met mij terug gaan naar de belangrijkste plekken uit zijn leven. Hij noemt de vijf 'ongelukken' levensveranderende gebeurtenissen en zit nu in zijn zesde leven. Hij zegt dat zijn zevende leven wel eens het leven op de *Ecolution* kan worden, het zeilschip waarop mijn ouders na zijn pensioen gaan wonen."

Vader en dochter Ockels reizen onder meer naar *Cape Canaveral*. De enorme afmetingen van de lanceertoren en installaties overstijgen haar voorstellingsvermogen. Ze moet oorbellen afplakken om te voorkomen dat ze de spaceshuttle Discovery beschadigt, terwijl die er toch zo robuust uitziet. Ze is onder de indruk van de enige vluchtweg die de bemanning vlak voor de lancering nog heeft als de spaceshuttle recht op tegen de reusachtige brandstoftank aan staat. Ieder anders mens heeft zich dan teruggetrokken tot minstens een afstand van anderhalve (de brandweer) tot vijf kilometer (het *control center*, waar de familie van de bemanning bij de lancering bovenop mag staan). Aan de hand van ontmoet-

tingen en gesprekken beschrijft Gean, in het dagelijks leven bureauredacteur en websitebeheerder bij het Sociaal en Cultureel Planbureau, de manier waarop Wubbo Ockels in het leven staat als wetenschapper, astronaut, veevechter van duurzaamheid en... als vader. Hun bijzondere vader-dochter relatie vormt een leidraad in het boek.

"We waren niet eerder zo lang samen: een volle week, in de VS. Gelukkig zijn we lang open en direct naar elkaar. Hij stimuleerde dat sinds mijn twaalfde door twee keer per jaar heel chique met mij uit eten te gaan, als mevrouw en meneer. Hij was natuurlijk weinig thuis. Met die etentjes wilde hij mij toch een en ander meegeven. We doen het nog steeds. Er komen soms grote onderwerpen aan de orde en ik kan altijd alles kwijt. Mooie dingen, teleurstellingen, dromen, vriendjes... Die verstandhouding was voor het boek belangrijk. Ik heb bijvoorbeeld gevraagd of hij eigenlijk wel vader had willen worden. Geen punt. Maar het is wel apart om als dochter geen volmondig 'ja' te horen..."

Ze heeft haar vader beter leren kennen dan ooit. "Ik begrijp beter hoe hij in elkaar steekt, wat zijn drijfveren zijn, hoe hij zoveel voor elkaar krijgt, wat zijn angsten zijn, zijn frustraties. Het is fijn om iemand, zeker je vader, zo goed te leren kennen. Mijn rol als schrijver dwong me afstand te nemen. Ik heb geprobeerd me niet te veel te laten meeslepen, om enigszins objectief te blijven en af en toe zelfs advocaat van de duivel te spelen, maar het was moeilijk om de dochterrol weg te wuiven."

Gean bekent dat ze met het boek een persoonlijke kwestie aanpakt. "Ik kreeg eindelijk de mogelijkheid om te weten wat hij uitspookte. Ik weet dat hij veel meemaakte, maar we deelden de belevenissen niet. Om die reden heeft zich toen een woede opgebouwd: waarom was je niet gewoon thuis? Die woede heeft jarenlang stand gehouden. Toen deze eenmaal was bekoeld, stond ik open voor een nieuw perspectief op mijn vader. Hij was aanvankelijk bang dat ik weer boos zou worden." Dat gebeurde niet.

Twee jaar leidde de familie Ockels, toen Wubbo in Houston in opleiding was voor astronaut, een 'normaal' gezinsleven. Langer niet. "Ik ben door mijn moeder opgevoed, niet door Wubbo. Hij was weinig thuis en is geen gezinsman, daar-

voor is hij te gericht op dingen die hij voor elkaar wil krijgen. Ik zit anders in elkaar, al ben ik ook getrouwd met een natuurkundige. Dat is een heel ander mens."

Op de Rijks HBS in Groningen, waar Ockels jarenlang streed om in het gevlei te komen bij zijn vrouw Joos, blijkt voor het eerst dat hij niet de discipline heeft om te leren. "Boeken induiken en jezelf eigen maken wat anderen hebben bedacht, daar heeft hij veel moeite mee. Hij bedenkt het liever zelf. Hij weigert een som uit een boekje te leren, want met een boek weet hij niet waar ze hem heen willen sturen. Zelf verzinnen lukt bij wiskunde, scheikunde en natuurkunde goed, maar bij de andere vakken gaat dat niet zo goed en zo blijft school bij tijd en wijle een moeilijke opgave. *Out of the box* denken is voor hem vanzelfsprekend. Hij heeft een slecht geheugen. Hij is dus niet vernieuwend om ermee te pronken, wat ik typerend vind."

Ockels rolde van de ene in de andere functie. Zijn astronautencarrière begon met een grap van een collega op het Kernfysisch Versnellend Instituut in Groningen. Zijn praktische technische ervaring bij het inrichten van dat instituut en een uitstekende conditie door de dagelijkse fietstocht vanuit Pieterzijl hielpen hem door de strenge selectie. Het zou allesbepalend zijn voor de rest van zijn leven. "Ik verdiende ineens veel meer geld en was veel meer weg. Ik werd als het ware geabsorbeerd door die baan. En daardoor is de verhouding heel erg geworden van 'Joos is thuis en Wubbo is aan het werk', zegt hij zelf over zijn relatie."

Door het ongeluk met de Challenger bleef het voor Ockels bij één ruimtevlucht. Het boek beschrijft wat hij sindsdien heeft gedaan en hoe het komt dat hij zich sinds jaar en dag inspant voor duurzaamheid. Gean staat vierkant achter die activiteiten. "Dat er misschien andere oplossingen zijn voor de aarde dan die waar hij mee komt, geloof ik wel. Maar zijn bezorgdheid om de aarde is op waarheid gebaseerd. Wubbo wil dat duurzaamheid de norm wordt en tot nu toe heb ik geen reden gehoord om te denken dat hij ongelijk kan hebben. Ik deel zijn passie en bezorgdheid."

Dat haar vader zo met de toekomst van de wereld bezig is, komt volgens Gean door zijn werk als ruimtevaarder. "Hij heeft de aarde ge-

zien en voelt zich er verantwoordelijk voor. Hij deelt dat met de anderen die van die bijzondere positie zijn teruggekeerd. Het wekt weerstand, want het is niet fijn om te horen dat het fout gaat als we niets doen. Wubbo roept echter niet dat de wereld naar de knoppen gaat, maar dat er oplossingen zijn om daar wat aan te doen. Dat is zijn levenshouding: Jongens kom op, we gaan aan de slag. Als anderen goede suggesties doen, zal hij de eerste zijn die daarin meegaat."

Wubbo ergert zich mateloos dat Nederland achterloopt op de rest van de wereld. "Hij kan er ook niet tegen dat mensen die zomaar wat roepen tegenwoordig toch gemakkelijk een gehoor vinden door het internet. Voor sommige mensen is er niets gemakkelijker dan te kunnen zeggen dat de meningen verdeeld zijn. Wetenschappers die het werkelijk weten, hebben niet meer zoveel aanzien en daardoor minder grip op wat de wereld als 'waarheid' beschouwt. De sensatiedrang bij de media komt daar nog bij. Wubbo worstelt daar erg mee."

Zijn vrouw kwalificeert hem volgens het boek als een clown die andere mensen vermaakt maar zelf buiten de groep staat die vermaakt wordt. "Dat klopt met hoe Wubbo zichzelf omschrijft: als iemand die geen connectie kan maken met andere mensen omdat hij ze niet begrijpt. Mijn moeder schrijft dit toe aan het feit dat hij beelddenker is. Ze zijn vaak dyslectisch. Zo ook Wubbo. Hij is ook nog eens een hoogintelligente beelddenker. De consequentie is dat de beelden die Wubbo bedenkt razendsnel achter elkaar worden geplakt tot een filmpje. Zijn ideeën zijn dus gedachtefilmpjes met daarin alles om de droom te verwezenlijken, tot in detail. Vervolgens wordt hij geconfronteerd met de werkelijkheid. Die bestaat uit andere mensen met andere agenda's, uit regelgeving en procedures. Daar heeft hij in zijn filmpje geen rekening mee gehouden. Zijn omgeving beschikt niet over zijn visie en Wubbo is daarom altijd een stap voor op de rest. Dan doe je toch gewoon zo en zo, zegt Wubbo. In het verleden heb ik de grootste moeite gehad om in dit soort situaties naar hem te blijven luisteren omdat ik een arrogante ondertoon meende te horen waar ik een hekel aan had. Ik draaide van hem weg of deed mijn oren dicht als hij die kant opging. Nu wil ik het omgekeerde doen: luisteren."

'De zeven levens van Wubbo Ockels' van Gean Ockels is uitgegeven door Prometheus/Bert Bakker, telt 320 pagina's en kost €18,95.